

Advies

VLAREM Bedrijfsafvalwater

Advies over het ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, het VLAREL van 19 november 2010, titel III van het VLAREM van 16 mei 2014, het besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 houdende vaststelling van de regels inzake het lozen van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat betreft de lozing van bedrijfsafvalwater zonder of met gevaarlijke stoffen.

Datum van goedkeuring 10/11/2022 (MINARAAD en SALV) en 14/11/2022 (SERV)

Volgnummer 2022| 024

Coördinator + e-mailadres Wim Van Gils, wim.van.gils@minaraad.be

---

Co-auteur + e-mailadres Griet Blomme, Griet.blomme@minaraad.be
Annick Lamote, Alamote@serv.be
Wouter Vanacker, Contact SALV: k.carels@serv.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
Krachtlijnen	3
Procesbeschrijving	4
Advies	5
1 Situering van de wijzigingen in de waterwetgeving.....	5
2 Aanbevelingen.....	8
2.1 Definitie gevaarlijke stoffen.....	8
2.2 Cascadesysteem met introductie “milieurisicogrens”	8

Krachtlijnen

Minaraad, SERV en SALV ondersteunen in dit advies de doelstellingen van de voorgestelde aanpak om de lozing van gevaarlijke stoffen maximaal te voorkomen en nog meer dan voorheen onder de aandacht te brengen, ook indien een indelingscriterium nog ontbreekt. Ze wijzen wel op een aantal problemen bij de implementatie ervan die dienen opgelost te worden.

Definitie gevaarlijke stoffen

De raden pleiten ervoor om gevaarlijke stoffen op dezelfde wijze te definiëren als op Europees niveau, ze volgen hierbij de aanbeveling van de Raad van State.

Cascadesysteem met introductie “milieurisicogrenzen”

De raden zien de voorgestelde aanpak als een toepassing van het voorzorgsbeginsel binnen een context van risicobeheer. Ze ondersteunen deze risicogebaseerde aanpak alsook de doelstelling om de lozing van gevaarlijke stoffen maximaal te voorkomen. Tegelijk wijzen ze op de nood van een bredere systeemaanpak. Beleid rond gevaarlijke stoffen beperkt zich immers niet tot afvalwater (*end of pipe*) maar omvat ook materialenbeleid, productbeleid en innovatiebeleid. De samenhang hiermee is nu onvoldoende duidelijk.

De raden onderschrijven de introductie van het begrip “milieurisicogrenzen” als de concentratie waarbij op lange termijn geen rechtstreekse of onrechtstreekse effecten op mens en milieu te verwachten zijn. Ze formuleren hierbij drie concrete aanbevelingen: (1) verzeker de juridische robuustheid zoals bij de milieukwaliteitsnormen; (2) maak zo snel mogelijk werk van de vaststelling van de milieurisicogrenzen en (3) werk samen met EU-instellingen en andere EU-lidstaten in functie van het versnellen van de bepaling en van het behoud van een gelijk speelveld.

Opmerkingen bij implementatie

De raden vragen om de risico-afweging explicieter te maken. Het is onvoldoende duidelijk wat er zal gebeuren in die gevallen waar wetenschappelijke zekerheid nog ontbreekt. Welk beschermingsniveau wordt dan beoogd en hoe zal bepaald worden welke maatregelen proportioneel zijn ten opzichte van dit gewenste beschermingsniveau?

De raden vragen om op basis van *best practices* een Code van Goede Praktijk op te maken die mogelijke onduidelijkheden zoveel mogelijk ondervangt.

Verder vragen de raden om volgende zaken te verduidelijken: (1) de risico-inschatting bij meet-onzekerheden (2) de screening in geval van vervuild bemalingswater (3) wat als de overgangstermijn van 12 maanden niet gerespecteerd kan worden.

Tenslotte vragen de raden om een evaluatie te voorzien van de impact van de voorgestelde aanpak na een periode van drie jaar.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	29 september 2022
Naam adviesvrager + functie	Zuhal Demir, Vlaams minister voor Omgeving
Rechtsgrond van de adviesvraag	Decreet van 5 april 1995 houdende Algemene Bepalingen van het Milieubeleid, art. 11.2.1., §1, 6°.
Adviestermijn	14 november 2022
Samenwerking	Mineraad in samenwerking met SERV en SALV
Overlegcommissie	Werkgroep Water
Vergaderingen: soort + datum	Toelichting op 17/10/2022; wg water op 13, 19 en 27 oktober 2022

Het secretariaat ontving de adviesvraag op 29 september 2022. Omwille van de complexiteit van het dossier vroeg het secretariaat uitstel en verkreeg dit tot 14 november 2022.

In totaal vonden vier werkgroepvergaderingen plaats. Op de tweede vergadering, 17 oktober 2022, gaven Annelies Baert (departement Omgeving) en Anja Van Geyt (VMM) een toelichting over het ontwerp.

1 Situering van de wijzigingen in de waterwetgeving

Dit ontwerp van besluit wijzigt een aantal bepalingen in de waterwetgeving. De belangrijkste wijziging verduidelijkt wanneer een norm moet aangevraagd worden voor het lozen van gevaarlijke stoffen. Bedrijven dienen meer dan vroeger deze emissies van gevaarlijke stoffen in afvalwater in kaart te brengen en zullen, indien nodig, bijkomende maatregelen moeten treffen om milieuverontreiniging te voorkomen.

[1] **Aanpassing van de definitie van “gevaarlijke stoffen”.** De definitie van “gevaarlijke stoffen” verduidelijkt dat het gaat om de toxische, persistente of bioaccumuleerbare stoffen of groepen van stoffen, of andere stoffen of groepen van stoffen die aanleiding geven tot evenveel bezorgdheid.¹ In de huidige teksten staan de termen “en”, die worden nu vervangen door “of”. De termen “en” in de huidige definitie konden de indruk wekken van een cumulatieve voorwaarde, terwijl gevaarlijke stoffen overeenkomstig Europese Kaderrichtlijn water zich niet beperken tot stoffen die én toxisch én persistent én bioaccumuleerbaar zijn. Het tweede deel van de definitie volgt die aanpassing in het licht van de bredere toepassing².

[2] **Introductie van een nieuw begrip “milieurisicogrens”.** Verschillende artikelen, die betrekking hebben op het verduidelijken van een bestaand regelgevend kader voor het aanvragen van lozingsnormen hanteren de nieuwe term “milieurisicogrens”. Het betreft *“de concentratie in het ontvangende oppervlaktewater die beschermend is voor mens en milieu, waarbij ook de secundaire doorvergiftiging in rekening wordt gebracht”*.³

Het huidig regelgevend kader verplicht het aanvragen van een lozingsnorm voor het lozen van gevaarlijke stoffen in concentraties boven het indelingscriterium⁴. Het is echter zo dat niet voor alle gevaarlijke stoffen een indelingscriterium is vastgesteld. Ze verdienen nochtans wel degelijk aandacht. Dit ontwerp van besluit verduidelijkt een cascadesysteem voor het aanvragen van een lozingsnorm voor het lozen van gevaarlijke stoffen, waarvoor geen indelingscriterium is opgenomen in Vlarem.

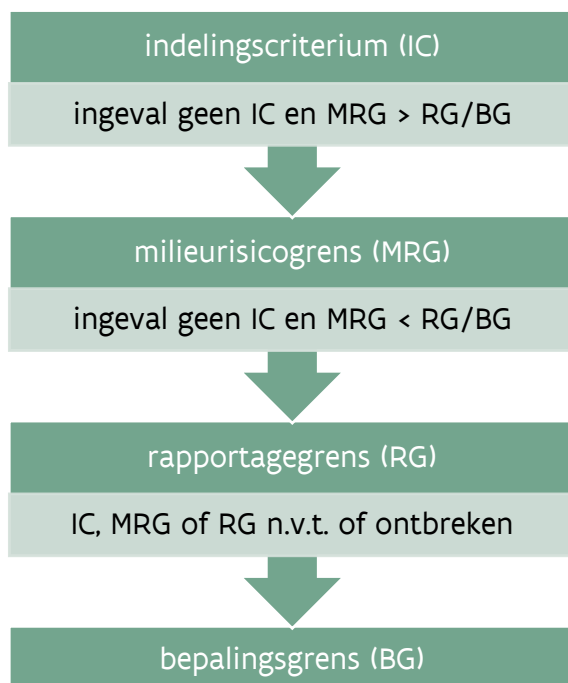
¹ VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, artikelsgewijze bespreking art. 1, punt 1°.

² Het verslag aan de VR verduidelijkt dat de definitie wordt aangepast in functie van Bijlage X, Prioritaire Stof, van de Kaderrichtlijn Water, dan wel de basislijst van het Reductieprogramma Gevaarlijke Stoffen, dan wel de regelgeving inzake milieukwaliteitsnormen voor het oppervlaktewater.

³ VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, artikelsgewijze bespreking art. 1, punt 2°.

⁴ Vlarem, bijlage 2.3.1. Het betreft een beperkte lijst, gebaseerd op EU milieukwaliteitsnormen en verplichtingen vanuit Kaderrichtlijn Water.

Figuur 1 Cascade van toetsingswaarden voor gevaarlijke stoffen uit Vlarem, bijlage 2C, voor het aanvragen van een lozingsnorm. (Legende: 1) IC: indelingscriterium; 2) MRG: milieurisicogrens; 3) RG: rapportagegrens; 4) BG: bepalingsgrens.)

Wanneer een indelingscriterium is vastgesteld, dan gebeurt de beoordeling hieraan (eerste trap in de cascade). Het toetsen aan de milieurisicogrens (tweede trap in de cascade) is verplicht bij afwezigheid van een indelingscriterium én bij meting boven de rapportagegrens, of bij ontstentenis van de bepalingsgrens. Indien ook een milieurisicogrens ontbreekt of indien de milieurisicogrens lager ligt dan de rapportagegrens (of bij ontstentenis daarvan: de bepalingsgrens), moet getoetst worden aan de rapportagegrens (of bij ontstentenis daarvan: aan de bepalingsgrens) (derde of vierde trap in de cascade). Bij iedere trap van de cascade wordt nagegaan of de stof boven of onder de grens wordt geloosd en de exploitant bijgevolg wel of niet een lozingsnorm in de vergunning nodig heeft.

Deze introductie behoeft logischerwijze ook de definiëring van de term “milieurisicogrens”.⁵ Die luidt als volgt: “*de concentratie waarbij op lange termijn geen rechtstreekse of onrechtstreekse effecten op mens of milieu te verwachten zijn*”. De Vlaamse Milieumaatschappij maakt een lijst met deze concentraties bekend op haar website en kan deze lijst tot twee keer per jaar actualiseren. De vaststelling van de

⁵ Toekomstig art. 1.1.2 definities oppervlaktewater- en grondwaterbescherming van het BVR van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne: de concentratie waarbij op lange termijn geen rechtstreekse of onrechtstreekse effecten op mens of milieu te verwachten zijn. Een lijst met deze concentraties wordt bekendgemaakt op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij en kan twee keer per jaar worden geactualiseerd op 1 april en 1 oktober.

waarden gebeurt conform de technische handleiding van de Europese Commissie⁶ en wordt gepubliceerd verspreid op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij⁷.

Deze aanpassingen komen ook terug in de bepalingen omtrent de beoordeling van de meetresultaten bij controle door de toezichhoudende overheid en bij de wijzigingen aan het besluit lozing bedrijfsafvalwater op RWZI.

- [3] **Overzicht van de afvalwaterstromen** Toekomstig artikel 4.2.3.1, §1, 3°, c) beschrijft de plicht voor bedrijven om hun emissies naar water in kaart te brengen door een overzicht van de afvalwaterstromen op te stellen en actueel te houden. Deze verplichting is momenteel opgenomen in een addendum bij de huidige wetgeving en in soortgelijke bepalingen voor bepaalde GPBV bedrijven⁸. Door de verankering in de tekst verbreedt het toepassingsgebied. De verwachting bij die inventarisatie is dat “minstens gekeken wordt naar de stoffen die in de inrichting geproduceerd of gebruikt worden of tijdens het proces gevormd worden”. De implicatie is dat ook naar ‘andere’ gevaarlijke stoffen wordt gekeken.
- [4] Het besluit voorziet in een **overgangstermijn van 1 jaar**, wanneer nieuwe of geactualiseerde indelingscriteria GS, milieurisicogrenzen, rapportagegrenzen of bepalingsgrenzen van toepassing zijn. Het besluit gaat daarbij uit van een actieve rol voor het bedrijf waarbij die bij vaststelling, metingen, analyses, onderzoek e.d. gebeuren om de emissies te reduceren dan wel een lozingsnorm vergund te krijgen, binnen de daartoe voorziene termijn van één jaar. Deze termijn geldt ook indien nog niet geïdentificeerde gevaarlijke stoffen worden ontdekt in concentraties hoger dan de toetsingswaarden. Aan bedrijven die hun overzicht van de afvalstromen (zie [5]) als ‘normaal zorgvuldig persoon’ hebben opgesteld, krijgen dan een termijn van één jaar om de emissies voldoende te reduceren of een lozingsnorm vergund te krijgen.
- [5] Naast bovenstaande wijzigingen zijn er ook een aantal **beperktere aanpassingen**:
- toepassing van het “deltaprincipe” voor de lozing van koelwater⁹;
  - een aangepaste **terminologie voor fluoride** doorheen het VLAREM en VLAREL;
  - het schrappen van verouderde **sectorale lozingsnormen** voor de textielsector en
  - **beperkte wijzigingen** aan het addendum R3B bij besluit van 27/11/2015 tot uitvoering van het decreet betreffende omgevingsvergunning.

De raden hebben bij deze aanpassingen geen bemerkingen en gaan hier in hun advies niet op in.

---

6 European Commission (EC) (2018) Revised Technical Guidance for deriving Environmental Quality Standards. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive Guidance Document No. 27. European Commission. Zie ook hieromtrent Gezamenlijk advies omtrent milieukwaliteitsnormen voor gevaarlijke en prioritaire stoffen (punt 1.1 [5]) waar de Raden hebben gewezen op deze methodiek om normen af te leiden.

7 VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, artikelsgewijze bespreking, p. 3

8 VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, artikelsgewijze bespreking artikel 5, p 4-5

9 Door toepassing van het deltaprincipe wordt rekening gehouden met stoffen die reeds in het opgevangen water (i.c. opgenomen koelwater vanuit een gewoon oppervlaktewater) aanwezig zijn en waartoe de installatie (koelwatercircuit) niet bijdraagt. Het deltaprincipe bestaat reeds voor bedrijfsafvalwater (art. 4.2.3.1, tweede lid, c) Vlarem II)

2 Aanbevelingen

2.1 Definitie gevaarlijke stoffen

- [6] **Hanteer de definitie van “gevaarlijke stoffen” zoals gekend op Europees niveau.** De raden zijn voorstander van eenzelfde omschrijving van wat gevaarlijke stoffen behelzen zoals is vastgelegd op EU niveau. De afstemming is wenselijk om de samenhang met en de interpretatie van de EU regelgeving ook in de toekomst geharmoniseerd te laten verlopen en in lijn met de aanbevelingen van de Raad van State hieromtrent¹⁰. De raden pleiten voor een ongewijzigde overname van de tekst uit de richtlijn¹¹ in art. 1, 1° van dit besluit.

2.2 Cascadesysteem met introductie “milieurisicogrens”

De raden formuleren eerst enkele algemene opmerkingen bij de voorgestelde aanpak, en daarna formuleren ze een aantal vragen en suggesties bij de concrete toepassing ervan.

2.2.1 Algemeen

- [7] **Het voorzorgsbeginsel en risicobeheer als kader.** De raden menen dat de belangrijkste wijzigingsvoorstellen kunnen opgevat worden als een toepassing van het voorzorgsbeginsel binnen een context van risicobeheer¹². Ze steunen een risico-gebaseerde aanpak en verwijzen daarom hieronder naar elementen uit de mededeling van de Europese Commissie over de toepassing van het voorzorgsbeginsel¹³ en het eerder advies van Minaraad en SERV over de nota “Risicobeheer: omgaan met onzekerheden”¹⁴.
- [8] **De raden steunen de doelstelling.** Het huidige voorstel is een vervolgstap in een beleid dat erop gericht is om de lozing van gevaarlijke stoffen maximaal te voorkomen en nog meer dan voorheen¹⁵ onder de aandacht te brengen, ook indien een indelingscriterium nog ontbreekt. De Onderzoekscommissie PFAS-PFOS stelt in haar conclusies vast dat de overheid er onvoldoende in geslaagd is zich van haar kerntaken op het vlak van gezondheids- en milieubescherming te kwijten. Het voorliggend voorstel geeft daarom invulling aan enkele concrete aanbevelingen van deze Onderzoekscommissie. De raden steunen de doelstellingen van de voorliggende

---

¹⁰ Raad van State, Beginselen van de Wetgevingstechniek, Punt 100: Zet u een Europese richtlijn om waarin reeds definities geformuleerd worden, neem deze dan als zodanig op in de omzettingstekst zonder de inhoud van die definities te wijzigen. Pag. 85.

¹¹ De Kaderrichtlijn Water, artikel 2, 29 bevat de volgende definitie voor *gevaarlijke stoffen*: *toxische, persistente en bioaccumuleerbare stoffen of groepen van stoffen, en andere stoffen of groepen van stoffen die aanleiding geven tot evenveel bezorgdheid*;

¹² De Commissie beschouwt voorzorg als een beginsel dat vooral pertinent is bij de risicobeheersing: in situaties waarin is vastgesteld dat een verschijnsel, product of proces potentieel gevaarlijke effecten heeft en waarin het risico niet met voldoende wetenschappelijke zekerheid kan worden vastgesteld.

¹³ COM(2000)1

¹⁴ <https://www.minaraad.be/themas/hinder/nota-risicobeheer>

¹⁵ De Vlaamse Milieumaatschappij kent reeds een aanpak waar, bij gebrek aan een indelingscriterium, een toets met de PNEC-waarde gebeurt in kader van de impactbeoordelingen voor lozing bedrijfsafvalwater.

wijzigingen en sluiten zich aan bij de onderzoekscommissie waar deze stelt dat het niet aanvaardbaar is dat in de toekomst nog vermijdbare persistente toxische stoffen direct of indirect in het milieu terecht komen¹⁶.

- [9] **Nood aan een bredere systeemaanpak.** Het beleid rond gevaarlijke stoffen is niet beperkt tot bepalingen inzake afvalwater (end-of-pipe), maar omvat ook elementen in het materialenbeleid en het productbeleid (aan de bron) en het innovatiebeleid. Op Europees niveau verwijzen de raden bv. naar de ontwikkelingen inzake de Europese chemicaliënstrategie, de aanpassingen aan REACH en de doorwerking van de CLP Verordening¹⁷. Op Vlaams niveau is ook de vraag om in te zetten op circulair watergebruik relevant, omdat de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen vaak hergebruik bemoeilijkt.¹⁸ De samenhang tussen deze elementen is momenteel voor de raden onvoldoende duidelijk. Het besluit focust op één stap in het beleid, maar maakt niet duidelijk hoe dit past in de brede aanpak van gevaarlijke stoffen.

De raden vragen dan ook om de aanpassing te kaderen in zo'n bredere aanpak, zodat een betere afweging van de voorgestelde maatregelen ten opzichte van andere mogelijke maatregelen, expliciet mogelijk wordt¹⁹. Daarbij is een belangrijke vraag wat de impact zal zijn van de voorgestelde maatregelen op de omgevingskwaliteit. De raden wijzen er in deze context op dat deze wijzigingen de lozing van huishoudelijk afvalwater niet vatten, en herinneren aan hun eerdere vraag om in het derde stroomgebiedbeheerplan acties toe te voegen die linken ontwikkelen met het luchtbeleid, het transportbeleid om zo in te zetten op het terugdringen van vervuiling uit diffuse bronnen. Ze herhalen ook hun vraag om de visie dat "Vlaanderen verontreiniging maximaal zal voorkomen via kringloopsluitingen en het gebruik van milieuvriendelijke materialen en productiemethoden" (VISIE 2050) toe te passen door sterker de link te leggen met beleid aangaande innovatie en circulaire economie, om via kringloopsluitingen en het gebruik van milieuvriendelijke materialen en productiemethoden de verontreiniging aan de bron aan te pakken²⁰.

De raden stellen tenslotte vast dat het bestaande document "Impactbeoordeling voor de lozing van bedrijfsafvalwater met gevaarlijke stoffen"²¹, als opvolger van de eerdere "reductieprogramma's", hiervoor vandaag niet volstaat. Het bevat wel een situering van de belangrijkste Europese richtlijnen en verordeningen, maar mist niettemin een aantal van de bovenstaande elementen en gaat niet in op de inhoudelijke afwegingen.

---

¹⁶ [Verslag namens de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS](#), Aanbeveling 5.2.3. Vergunningverlening industriële exploitaties die werken met chemische stoffen (pagina 51) en conclusie 6.3.

¹⁷ In de CLP Verordening (EG) 1272/2008 zijn de bepalingen vastgelegd voor de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels.

¹⁸ Zie bv. het stopzetten van de beschikbaarheid van afvalwater van RWZI's voor irrigatie tgv de aanwezigheid van PFAS..

¹⁹ Zie ook COM(2000)1 – 5.5.2: aard van de maatregelen en Advies 11-06 - Mogelijke beheersmaatregelen (p14)

²⁰ [Gezamenlijk advies over de derde stroomgebiedbeheerplannen](#), § 76 en [Advies derde waterbeleidsnota](#) §38

²¹ [Achtergronddocument bij de derde stroomgebiedbeheerplannen](#)

2.2.2 Het begrip milieurisicogrens

- [10] **Het belang van een milieurisicogrens.** De raden vinden het cruciaal dat met het invoeren van de milieurisicogrens expliciete aandacht uitgaat naar de effecten op mens of milieu van bepaalde gevaarlijke stoffen. De grens wordt gelegd op de concentratie waarbij op lange termijn geen rechtstreekse of onrechtstreekse effecten op mens of milieu te verwachten zijn. Daarmee speelt het ontwerp in op toekomstige ontwikkelingen. Nieuwe technologieën leiden immers tot nieuwe vraagstukken en nieuwe (potentieel gevaarlijke) stoffen. Vaak zijn de ecologische en gezondheidskundige risico's verbonden aan deze nieuwe stoffen nog onduidelijk²². Het bepalen van de milieu en gezondheidsrisico's van gevaarlijke stoffen is een kerntaak van de overheid²³.
- [11] **Verzeker de juridische robuustheid van de milieurisicogrenzen.** De raden merken op dat de vooropgestelde regeling omtrent de vaststelling van de milieurisicogrenzen zich beperkt tot het wetenschappelijk onderzoek, en de publicatie van een lijst op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij. Een inspraakmoment of bezwaarprocedure voor publieke actoren en bedrijven is niet voorzien, terwijl dit wel bestaat voor milieukwaliteitsnormen. Deze werkwijze doet ook vragen rijzen naar de juridische robuustheid van deze regelgeving. De raden hechten belang aan voldoende inspraak en juridische robuustheid en vragen dan ook om de beoogde snelheid van werken te bekomen op een manier waarbij de huidige inspraakmogelijkheden, politieke validatie en formele publicatie behouden blijven.
- [12] **Maak zo snel mogelijk werk van het vaststellen van milieurisicogrenzen.** De meerwaarde van de milieurisicogrens ligt niet enkel in de vaststelling van de concentratie die beschermend is voor mens en milieu, het brengt ook duidelijkheid omtrent de plichten die exploitanten zullen moeten vervullen. De raden steunen dan ook de intentie om zo snel als mogelijk deze milieurisicogrenzen vast te stellen. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van de eerder genoemde Parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS over de verbetering van de kwaliteit van de adviesverlening van de Vlaamse overheidsdiensten in vergunningsdossiers door een betere inschatting van risicovolle activiteiten²⁴.
- [13] **Werk samen met de EU instellingen en andere EU-lidstaten rond milieurisicogrenzen.** Waterlopen stoppen niet aan de landsgrenzen, en ook de bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu is grensoverschrijdend. De raden stellen vast dat de term "milieurisicogrenswaarde" afkomstig is uit Nederland, dat, net als de andere EU lidstaten, met soortgelijke uitdagingen kampt. De raden vragen dan ook om samen te werken met andere lidstaten en desgevallend de Europese instellingen rond het

---

²² Zie in dat kader Beleidsnota 2019 – 2024, Omgeving, hoofdstuk 4.1.6.

²³ [Verslag namens de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS](#), Aanbeveling 5.2.3. Vergunningverlening industriële exploitaties die werken met chemische stoffen (pagina 51)

²⁴ [Verslag namens de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS](#), Aanbeveling 5.2.3. Vergunningverlening industriële exploitaties die werken met chemische stoffen (pagina 51)

bepalen van milieurisicogrenswaarden, in functie van het versnellen van de bepaling ervan én in functie van het behoud van een gelijk speelveld²⁵.

2.2.3 Opmerkingen bij implementatie

Zoals eerder gesteld (zie [9]) steunen de raden de doelstelling van het besluit. Hieronder wijzen ze wel op een aantal problemen inzake de implementatie ervan.

- [14] **Maak de risico-afweging explicieter.** Het is de intentie om gevaarlijke stoffen zo snel als mogelijk te onderzoeken op hun toxiciteit en het resultaat hiervan op te nemen in de lijst met milieurisicogrenzen²⁶. De raden steunen deze intentie, omdat het past in de benadering waarbij het beleid wordt bijgestuurd in het licht van nieuwe wetenschappelijke gegevens²⁷.

In hun advies over de nota Risicobeheer²⁸, hebben de raden eerder benadrukt dat, wanneer er een ernstig risico mogelijk is, wetenschappelijke onzekerheid niet mag gebruikt worden als reden om kosteneffectieve maatregelen ter voorkoming van het mogelijke risico uit te stellen. De toepassing van het voorzorgsbeginsel is immers complementair/aanvullend op een preventief beleid, waarbij op basis van voldoende wetenschappelijke kennis over de potentieel schadelijke impact van een risico preventieve maatregelen genomen worden. In hetzelfde advies hebben de raden ook de visie van de Europese Commissie onderschreven, waar die stelt dat het voorzorgsprincipe niet mag leiden tot willekeur. Maatregelen moeten beantwoorden aan uitgangspunten inzake proportionaliteit, geen discriminatie, samenhang, inschatting van de socio-economische impact, voortschrijdend wetenschappelijk inzicht en duidelijkheid over wie de taak heeft om wetenschappelijk bewijst te verstrekken²⁹.

Deze uitgangspunten zijn in het bijzonder belangrijk voor die gevallen waar de wetenschappelijke zekerheid nog ontbreekt. De raden missen dan ook antwoorden op de vragen welk beschermingsniveau wordt beoogd; en hoe bepaald zal worden welke maatregelen proportioneel zijn ten opzichte van dit gewenste beschermingsniveau³⁰ ?

- [15] **Stel een Code van Goede Praktijk op en optimaliseer indien nodig de praktische uitvoering.** De aangepaste verplichtingen om de afvalwaterstromen in beeld te brengen (zie [4]), kaderen in het doel van het besluit om de lozing van stoffen die mogelijks onvoldoende gekend zijn structureel te benaderen. De informatie over het voorkomen en de impact van die stoffen kan bijdragen aan een betere kennis over potentiële vervuiling van de waterlopen en eventuele remediëring³¹.

---

²⁵ Zie ook [Gezamenlijk advies over de derde stroomgebiedbeheerplannen](#) § 177

²⁶ VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, pagina 7

²⁷ Zie ook COM(2000)1 6.3.5. Bestudering van de wetenschappelijke ontwikkeling

²⁸ <https://www.minaraad.be/themas/hinder/nota-risicobeheer>

²⁹ COM(2000)1 6.3

³⁰ Zie ook COM(2000)1 6.3.1. Proportionaliteit

³¹ VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, p 7

De raden vinden het belangrijk dat bedrijven de verwachte zoekinspanning correct kunnen inschatten. Ze vragen daarom een verduidelijking van de termen 'minstens' en 'andere te verwachten stoffen' in lijn met het principe dat bedrijven verantwoordelijk zijn voor de stoffen die vrij komen bij de productie. Ze vinden het belangrijk dat de stoffen in beeld worden gebracht die voortkomen uit de productieprocessen of de producten die bedrijven daarbij gebruiken. Ze wijzen wel op de moeilijkheden en onduidelijkheden die voortkomen uit de aanwezigheid van stoffen in de omgeving (bijvoorbeeld. in ingenomen water, of door nog ongekende historische verontreiniging) en in microverontreinigingen in ingekochte producten die niet moeten gemeld worden onder de geldende regelgeving³².

Concreet vragen de raden om de opmaak van een Code Van goede Praktijk die de mogelijke onduidelijkheden zoveel mogelijk opvangt. De raden vragen om deze Code in overleg op te stellen, gebaseerd op de *best practices* die bedrijven hanteren bij het invullen van het addendum R3B of de bestaande overzichten van afvalstromen. Daarin kan ook verder verduidelijkt worden wanneer het overzicht moet geactualiseerd worden, hoe kan worden omgegaan met variatie in waterbronnen, onverwachte stoffen (bv door reacties in waterzuivering), bedrijven in de afvalsector of met batchprocessen. De raden vragen tenslotte om in overleg met de betrokken sectoren de praktische uitvoering van het besluit op te volgen en indien nodig te optimaliseren (zie ook [20]).

- [16] **Verduidelijk de screening in geval van vervuild bemalingswater.** Lozingen van bemalingswater maken geen onderdeel uit van de plicht tot het in kaart brengen en actueel houden van de afvalwaterstromen. Bemalingswater met een concentratie gevaarlijke stoffen wordt echter wél als bedrijfsafvalwater beschouwd, en de normen zijn dan ook van toepassing. De raden menen dat het belangrijk is dat ook in dit geval snel verduidelijkt wordt hoe de screening moet opgevat worden, gebaseerd op een risico-inschatting van de bodemvervuiling. De raden vragen daarom om snel vooruitgang te boeken met de aangekondigde aanpassing van de wetgeving op dit vlak³³.
- [17] **Verduidelijk de risico-inschatting bij meet-onzekerheden.** Zonder een indelingscriterium of milieurisicogrens komen de volgende stappen in het cascadesysteem naar voren, namelijk de rapportagegrens of bij ontstentenis de bepalingsgrens. Die grenzen zijn gericht op de meetbaarheid van de gevaarlijke stof maar zijn geen indicatie van de impact op mens en milieu. De raden vragen om in dit verband te verduidelijken:
- hoe bedrijven moeten omgaan met stoffen waarvoor nog geen erkende meetmethodes of vastgestelde rapportagegrenzen zijn gepubliceerd in VLAREM³⁴ ?
  - hoe de overheid zal omgaan met zulke gevallen in de handhaving ?

---

³² CLP Verordening (EG) 1272/2008

³³ In de toelichting door VMM en dept. Omgeving werd een wijziging van de regelgeving in het vooruitzicht gesteld via de zogenaamde Vlarem-grondwatertrein.

³⁴ De rapportagegrenzen worden opgenomen in bijlage 4.2.5.2 Vlarem II

[18] **Overgangstermijn.** De voorziene overgangstermijn van 12 maanden is ingesteld zodat bedrijven zich in regel kunnen stellen³⁵. De raden menen dat het belangrijk is dat de termijnen in het besluit voldoende strikt zijn om snel vooruitgang te boeken (zie [5]). Toch zijn er gevallen denkbaar waarbij de voorziene overgangstermijn van een jaar moeilijk haalbaar kan zijn, bijvoorbeeld omwille van capaciteitsproblemen bij laboratoria of omwille van de doorlooptijden voor de aanpassing van een omgevingsvergunning. De raden vragen te verduidelijken hoe daarmee zal worden omgegaan.

[19] **Voorzie een evaluatie na drie³⁶ jaar.** De raden stellen vast dat het dossier geen inschatting bevat van de kosten of baten van het voorliggende voorstel. Aan de kostenzijde menen de raden dat, afhankelijk van de manier van implementatie, een bijkomende werklust voor bedrijven, laboratoria en overheden mogelijk is. Ook de baten zullen afhangen van de implementatie, maar zijn intrinsiek onzekerder, gezien het gebrek aan data en kennis over de te lozen stoffen – een onzekerheid die net aanleiding heeft gegeven tot het voorliggende besluit.

De raden vragen daarom om een evaluatie te voorzien van de impact van deze wijzigingen na een periode van drie jaar. Het gaat daarbij om meer dan monitoring van de gevolgen, maar ook over:

- opvolgen van nieuwe kennis, inzichten, technieken;
- opvolgen van de impact;
- opvolgen van de evolutie van de maatschappelijke aanvaardbaarheid;
- opvolging van de kosten voor alle betrokken partijen;
- opvolging van de effectiviteit en efficiëntie van het gekozen beleid en de concrete maatregelen, waaronder ook monitoring van de gevolgen van het niet nemen van beleidsmaatregelen³⁷.

---

³⁵ VR 2022 1609 DOC.1012/3 Verslag, artikelsgewijze bespreking artikel 5, p 4

³⁶ De keuze voor drie jaar is gebaseerd op volgende inschatting: er is (minstens) 1 jaar nodig voor de evaluatie emissies, eventueel 1 jaar overgangsregeling, en dan nog 1 jaar om ervaring op te doen met de effectieve implementatie

³⁷ Conform de aanbevelingen in het [advies over risicobeheer](#), pagina 13